

การพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่นเพื่อรองรับการเป็นไมซ์ซิตี้ของประเทศไทย

Khonkaen MICE Industry Development Towards Leading MICE City of Thailand

ศุภฎี ช่วยสุข
ดร.คณฤทัย โกววรรณกุล
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น เพื่อรองรับการเป็นไมซ์ซิตี้ของประเทศไทย และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น เพื่อรองรับการเป็นไมซ์ซิตี้ของประเทศไทย ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ อุตสาหกรรมไมซ์ และการพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์เพื่อการเป็นไมซ์ซิตี้ วิจัยดำเนินการวิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการศึกษาพบว่า จังหวัดขอนแก่นมีศักยภาพด้านที่ตั้งที่อยู่บนแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก ซึ่งส่งผลดีในด้านการคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์ที่เชื่อมโยงไปสู่ประเทศในกลุ่มอาเซียน รวมทั้งจังหวัดขอนแก่นยังเป็นศูนย์กลางใน ด้านการค้า การลงทุนการศึกษา และการบริการทางการแพทย์ และในภาพรวมของศักยภาพในการรองรับอุตสาหกรรมไมซ์ พบว่า มีความพร้อมและสามารถรองรับการเป็นไมซ์ซิตี้ของประเทศไทย และเพื่อให้จังหวัดขอนแก่นเป็นหนึ่งในไมซ์ซิตี้ของประเทศไทยที่มีศักยภาพในการแข่งขัน จึงควรที่จะพัฒนาให้จังหวัดขอนแก่นเป็นเมืองไมซ์ที่มีศักยภาพด้วยการพัฒนาในเรื่อง บุคลากรในอุตสาหกรรมไมซ์ การยกระดับมาตรฐานอุตสาหกรรมไมซ์ การสร้างความร่วมมือในพื้นที่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก และการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่น

คำสำคัญ: ไมซ์ซิตี้ ขอนแก่นไมซ์ซิตี้ อุตสาหกรรมไมซ์ การพัฒนาศักยภาพ

ABSTRACT

This article aims to study and analyze the capacity of MICE industry in Khon Kaen, and also to propose suggestions on how to improve the potentials of Khon Kaen for becoming a MICE city of Thailand. The process in this study involves both qualitative and quantitative research method. The research instruments include questionnaire and indepth interview. It was found that Khon Kaen has great potential of its location which is on the East-West Economic Corridor or EWEC leading to an advantage in terms of transportation and logistics connecting other ASEAN countries. Moreover, Khon Kaen is the center of commerce, investment, academics, and medical care. In the overall image of potentials for MICE industry, it was also found

that Khon Kaen is ready and able to become a MICE city of Thailand. And to ensure that the province can be a competitive MICE city, what should be improved are: MICE personnel, standard of MICE industry, cooperation within the area, infrastructure and facilities, and tourism in Khon Kaen.

Keywords: MICE City, Khon Kaen MICE City, MICE Industry, Capacity Development

บทนำ

ตั้งแต่ปี 2549 อุตสาหกรรมไมซ์กลายเป็นกลุ่มธุรกิจสำคัญของโลกที่เติบโตเร็วกว่าธุรกิจ การท่องเที่ยว โดยทั่วไป ในปี 2556 ที่ผ่านมามีอุตสาหกรรมไมซ์มีอัตราการเติบโตที่เพิ่มขึ้นคิดเป็น ร้อยละ 6 แต่ในขณะที่การท่องเที่ยวโดยทั่วไปมีอัตราการเติบโตที่ถดถอยคิดเป็นร้อยละ 10 ซึ่งส่งผลให้อุตสาหกรรมไมซ์มีส่วนในตลาดการท่องเที่ยวสูงถึงร้อยละ 54 (ITB Berlin, 2014) ขณะที่อุตสาหกรรมไมซ์ในภูมิภาคเอเชียในช่วง 6 ปีที่ผ่านมา เมื่อเทียบกับสัดส่วนในตลาดโลกที่จำนวน ร้อยละ 19.9 และภูมิภาคเอเชียยังเป็นศูนย์กลางของการจัดงานตั้งแต่ขนาดเล็กไปจนถึงขนาดใหญ่ ซึ่งถือว่าอุตสาหกรรมไมซ์ของเอเชียขยายตัวต่อเนื่อง (MICE4business, 2014)

ประเทศต่างๆ ในกลุ่มอาเซียนให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมไมซ์ด้วยการจัดตั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบอุตสาหกรรมไมซ์โดยตรง เช่น ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม เพื่อให้ประเทศของตนมีศักยภาพในการเป็นจุดหมายปลายทางของอุตสาหกรรมไมซ์ในอาเซียน ในปี 2555 ประเทศไทยมีรายได้จากอุตสาหกรรมไมซ์ในแต่ละปีคิดเป็นร้อยละ 9.50 ของรายได้ทั้งหมดจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ, 2555) เกิดจากนักเดินทางกลุ่มไมซ์ที่มีความสามารถในการใช้จ่ายสูงกว่านักท่องเที่ยวโดยทั่วไป 2-3 เท่า และประเทศไทยยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการให้มีศักยภาพสามารถเข้าสู่เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ โดยกำหนดแนวทางและนโยบายในการพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการของประเทศ ผลักดันให้เกิดการพัฒนาและตื่นตัวทั้งทางด้านสินค้าบริการ และทักษะของผู้ให้บริการ เพื่อให้สามารถแข่งขันในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและตลาดโลกได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) ซึ่งหนึ่งในโครงการสำคัญที่มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบเอ็ดและสถานการณ์ปัจจุบันของประเทศ คือ โครงการไมซ์ซิตี้ (MICE City) ซึ่งเป็นนโยบายที่ทางสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการได้เล็งเห็นศักยภาพของเมืองที่มีความพร้อม ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ พัทยา ภูเก็ต และขอนแก่น (กองบรรณาธิการแบรนด์เอจ, 2555) โดยได้พิจารณาความพร้อมของจังหวัดต่างๆ ใน 3 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านสถานที่ท่องเที่ยวและด้านการจัดกิจกรรมไมซ์ในแต่ละประเภท (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ, 2556)

จากผลสำรวจในโครงการสำรวจสถิติอุตสาหกรรมไมซ์ในประเทศไทยในปี 2555 พบว่าภาพรวมของ อุตสาหกรรมไมซ์ของจังหวัดขอนแก่นมีมูลค่าสูงถึง 343 ล้านบาท (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ, 2556) และด้วยความเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนเป็นเสมือนประตูการค้าเชื่อมต่อกับภาคอีสานตอนบนกับกรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงเครือข่ายการค้าการลงทุนการบริการและการคมนาคมขนส่งในภูมิภาคอีสานพร้อมทั้งยังก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางของอิน โดจีน

และจีนตอนใต้ (ไทยพีอาร์, 2554) และจังหวัดขอนแก่น ยังเป็นศูนย์กลางและที่ตั้งของหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจระดับภูมิภาค มีหน่วยงานมากกว่า 200 แห่ง และยังเป็นที่ตั้งสถานกงสุลของสาธารณรัฐประชาชนจีน เวียดนาม ลาว และเปรู ตลอดจนมีสถานศึกษา โรงพยาบาล และศูนย์การแพทย์ต่างๆ ที่มีความทันสมัยอีกด้วย (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ, 2556)

อีกทั้งขอนแก่นยังมีความพร้อมทางด้านสถานที่จัดงานขนาดใหญ่ที่สามารถรองรับได้ 3,000 ที่นั่งและสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายครบพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง และสำนักงานจังหวัดขอนแก่น (2555) ได้จัดทำแนวทางการพัฒนาจังหวัดระยะเร่งด่วนในแผนพัฒนาจังหวัดปี พ.ศ.2557-2560 มิติที่ 3 ก้าวสู่สากล โดยการขยายโอกาสเพิ่มศักยภาพการเป็นมหานครแห่งอาเซียน เพื่อให้จังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง ศูนย์กลางการประชุมและการท่องเที่ยวซึ่งมีความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่ส่งเสริมให้จังหวัดขอนแก่นเป็น 1 ใน 3 จังหวัดของประเทศไทยสู่การเป็นนครเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ, 2556)

ดังนั้นผู้วิจัย จึงได้สนใจที่จะศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพของอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่นในด้านต่างๆ นำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น เพื่อการเป็นไมซ์ซิตี้ของประเทศไทยที่มีศักยภาพอีกแห่งหนึ่ง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น เพื่อรองรับการเป็นไมซ์ซิตี้ของประเทศไทย

แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อุตสาหกรรมไมซ์ ถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อประเทศอย่างยิ่ง เพราะรายได้จากอุตสาหกรรมไมซ์จัดเป็นรายได้ในภาคบริการที่มีจำนวนมากกว่าอุตสาหกรรมอื่นๆ ซึ่งส่งผลให้เกิดคุณภาพการบริการเกินดุลและส่งผลให้ดุลการชำระเงินของประเทศปรับตัวดีขึ้น อีกทั้งยังก่อให้เกิดการจ้างงานและสร้างรายได้ให้แก่ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากความสำคัญดังกล่าว จึงได้มีการผลักดันให้เกิดไมซ์ซิตี้ในประเทศไทยขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันในอุตสาหกรรมบริการขึ้น แต่จากการศึกษาพบว่า ยังไม่ได้มีการกำหนดอย่างชัดเจนว่า ในการพัฒนาศักยภาพเมืองให้เป็นไมซ์ซิตี้ นั้น จะประกอบด้วยอะไรบ้าง ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้ศึกษารูปแบบของนครแห่งไมซ์ในต่างประเทศ ซึ่งได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น เมืองมาเก๊า ประเทศจีน ประเทศสิงคโปร์ เมืองกัวลาลัมเปอร์ ประเทศเวียดนาม (Indian Express Newspapers, 2001; Sanjay and Aliana, 2007; Tan Cheong Su, 2007; Xin, 2008; Kashif Hussain, 2012; แสนดี สีสุทธิโพธิ์, ม.ป.ป.; สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ, 2556) นำมาประยุกต์ร่วมกับผลการศึกษาร่องการพัฒนากลยุทธ์การเสนอขอเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมนานาชาติของประเทศไทย (ภูมิวิวัฒน์ เดชอุ่ม, 2553) ศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์ในประเทศไทย (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2554) การวิเคราะห์ศักยภาพในการรองรับอุตสาหกรรมไมซ์ในเมืองลาสเวกัส (Li-Ting and Zheng, 2012) และมาตรฐานอุตสาหกรรมไมซ์ (Thailand Convention and Exhibition Bureau, 2012) เพื่อนำมาสรุปความหมายของไมซ์ซิตี้ และศักยภาพของการเป็นไมซ์ซิตี้ ดังนี้

ไมซ์ซิตี คือเมืองที่มีศักยภาพและความพร้อมในการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวในรูปแบบไมซ์ โดยเมืองดังกล่าวนี้จะต้องมีศักยภาพในการรองรับการจัดกิจกรรมไมซ์ใน 4 กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง คือ การประชุม องค์กร การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล การประชุมนานาชาติ และการแสดงสินค้า/นิทรรศการ รวมถึงสามารถรองรับผู้เข้าร่วมงานในแต่ละประเภทได้อย่างเต็มศักยภาพของเมืองเหล่านั้น โดยมีศักยภาพในการเป็นไมซ์ซิตี ทั้ง 6 ด้าน ดังนี้

(1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

เป็นการพิจารณาศักยภาพในด้านความทันสมัยของโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่ง (Indian Express Newspapers, 2001) รวมทั้งสภาพแวดล้อมของโดยรอบของเมืองเอื้อต่อการจัดกิจกรรมไมซ์ในระดับชาติและนานาชาติ เดินทางสะดวกสบาย (Xin, 2008) สามารถเชื่อมโยงภายในเมืองได้อย่างทั่วถึง (แดนดี สิสุทธิโพธิ์, ม.ป.ป.) รวมทั้งระบบการสื่อสารและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการจัดงาน

(2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ในด้านนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากผลการศึกษาของ Tan Cheong Su (2007) ซึ่งพบว่า เมืองที่จะเป็นจุดหมายปลายทางของอุตสาหกรรมไมซ์ จะต้องมียสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถรองรับการจัดกิจกรรมไมซ์ เป็นศูนย์กลางการจัดประชุมและนิทรรศการ และการเป็นศูนย์กลางของการค้าและการลงทุน (Jaeho and Narui, 2012) รวมทั้งมีความพร้อมของสถานที่จัดงานและคุณภาพของสิ่งอำนวยความสะดวก (มนัส ชัยสวัสดิ และ คณะ, 2552) ซึ่งจะต้องมีการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับอุตสาหกรรมไมซ์ที่มีการขยายอย่างเพิ่มขึ้น (Li-Ting and Zheng, 2012) โดยที่การให้บริการด้านที่พัก สถานที่จัดงาน และสาธารณูปโภคต่างๆ เพียงพอต่อความต้องการ (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ, 2556)

(3) ความมั่นคงและปลอดภัย

จากการศึกษาพบว่า ในด้านความมั่นคงและปลอดภัยนี้ พบว่า ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับมาตรฐานความปลอดภัยในอุตสาหกรรมไมซ์โดยการนำมาตรฐาน MICE Security Management Standard (MSMS) หรือ TISI 22300 มุ่งเน้นให้ ให้บริการจัดงาน ผู้จัดงาน และผู้ให้บริการอื่นๆ จัดทำนโยบายความปลอดภัยที่ครอบคลุมทุกส่วนงาน (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ 2556) พร้อมทั้งมีการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคาม ความเสี่ยงและอันตรายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัย (ภูมิวัฒน์ เชนอ่อม, 2553)

(4) การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่อยู่ในท้องถิ่น

Xin (2008) กล่าวไว้ว่า ในการพัฒนาเมืองให้มีศักยภาพสู่การเป็นไมซ์ซิตีนั้น จะต้องมีการสนับสนุนในด้านนโยบาย ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณที่มาจากหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งมีการสนับสนุนกิจกรรมทางการตลาดของงานแสดงสินค้าหรืองานไมซ์อื่นๆ พร้อมกับการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้จัดงาน และนอกจากนี้ก็จะต้องมีการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบและส่งเสริมอุตสาหกรรมไมซ์ในระดับท้องถิ่น (Malaysia Convention & Exhibition Bureau, 2012) และความร่วมมือทางด้านวิชาการจากสถานบันการศึกษาในท้องถิ่น (เทวีวรรณ ปทุมพร, 2548)

(5) ภาพลักษณ์และสิ่งดึงดูดใจ

ในการที่จะพัฒนาเมืองให้เป็นไมซ์ซิตีนั้น จะต้องมีการคำนึงถึงภาพลักษณ์ของเมือง ซึ่งจะต้องมีการกำหนดตำแหน่งทางการตลาดของเมือง ให้อยู่ในรูปแบบของไมซ์แต่ละประเภท เช่น เมืองแห่งการจัดประชุม

สัมมนา เมืองแห่งการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล และเมืองแห่งงานแสดงสินค้า/นิทรรศการ โดยการนำจุดเด่นของตนเองมาปรับปรุงและพัฒนา ซึ่งรวมไปถึงการพัฒนาให้เป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้า การลงทุน หรือเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นนครแห่งไมซ์ในรูปแบบอื่นๆ ได้ (Tan Cheong Su, 2007) และมีการพัฒนาและปรับปรุงภาพลักษณ์ของไมซ์ซิตี้ให้มี ความยั่งยืนด้วยการนำแนวคิดและการปฏิบัติไปสู่ผู้จัดงานประชุมหรือผู้จัดงานประเภทอื่นๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไมซ์ในอนาคต (Jumyong, 2011) พร้อมกับการมีสิ่งดึงดูดใจและแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ (ปรับปรุงจาก ฌัฐกานต์ รงทอง, 2552) และการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม (มนัส ชัยสวัสดิ์ และคณะ, 2552)

(6) บุคลากรด้านไมซ์

Sanjay and Aliana (2007) และ แสนดี สีสุทธิโพธิ์ (ม.ป.ป.) กล่าวว่าบุคลากรในอุตสาหกรรมไมซ์นั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีความเป็นมืออาชีพสูงและมีทักษะในการให้บริการที่มีคุณภาพ สามารถให้บริการครอบคลุมและช่วยเหลือในการวางแผนให้กับนักท่องเที่ยว (Indian Express Newspapers, 2001) มีคุณสมบัติด้านการตอบสนองด้วยความพร้อมและเต็มใจให้บริการ ความน่าเชื่อถือ และความสามารถทางวิชาการและการบริการ (วิโรจน์ ระจิตดำรงค์, 2553) พร้อมกับการกระตุ้นการพัฒนาบุคลากรไมซ์/สร้างหลักสูตรการเรียนด้านไมซ์ (Nguyen, 2012)

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น เพื่อรองรับการเป็น ไมซ์ซิตี้ของประเทศไทย มีแนวทางในการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่มซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ หน่วยงานและองค์กรภาครัฐและเอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ผู้จัดงานหรือเจ้าภาพการจัดงาน และผู้เข้าร่วมกิจกรรมไมซ์ ดังนี้

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มตัวอย่าง และเครื่องมือที่ใช้วิจัย

ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	วิธีการสุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	เครื่องมือที่ใช้
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานภาครัฐและเอกชน	Purposive Sampling	14	แบบสัมภาษณ์เชิงลึก
ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง	ธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางตรง	Cluster Sampling	18	
	ธุรกิจสนับสนุน	Purposive sampling Snowball sampling Simple Random Sampling	4	
ผู้จัดงานหรือเจ้าภาพ	ตัวแทนผู้จัดงานหรือเจ้าภาพ		3	
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมไมซ์	ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมไมซ์		400	แบบสอบถาม

2. เครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประเภทหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และเจ้าภาพหรือผู้จัดงาน ที่มีประเด็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับ 1) บทบาทและความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น 2) มุมมองเกี่ยวกับลักษณะของสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) และ 3) มุมมองเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น เพื่อรองรับการเป็นไมซ์ซิตี้ของประเทศไทย

2.2 แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามจากเครื่องมือจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้มีการกำหนดประเด็นข้อคำถามเกี่ยวกับศักยภาพของอุตสาหกรรมไมซ์ใน จังหวัดขอนแก่น และแนวทางการพัฒนาเพื่อรองรับการเป็นไมซ์ซิตี้ของประเทศไทย เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประเภทผู้เข้าร่วมร่วมกิจกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น

ในการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ ผู้วิจัยได้มีการทดสอบ โดยมีการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์จากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้มีความเข้าใจและเหมาะสม พร้อมทั้งได้มีการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามจำนวน 40 ชุด ไปทดลองใช้ (Try out) และนำผลที่ได้ไปทดสอบความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ 0.884 มากกว่า 0.80 ถือได้ว่าเครื่องมือที่ใช้อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ

3.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้องในรูปแบบ Content Analysis

3.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้การแจกแจงความถี่ที่มีการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งสองส่วนมาวิเคราะห์และสรุปผลในประเด็นที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น ลักษณะของสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกและการพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น เสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัย

1. ศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น เพื่อการเป็นไมซ์ซิตี้ของประเทศไทย

1.1 สถานการณ์ของอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์จากกลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจุบันอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่นยังอยู่ในระดับท้องถิ่น และเป็นช่วงเริ่มต้นของการพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ ซึ่งตลาดกลุ่มไมซ์มีโอกาสเติบโตเพิ่มขึ้นเนื่องด้วยปัจจัยด้านพื้นที่ที่เป็นจุดเชื่อมโยงประเทศในอนุภาครุ่มน้ำโขง ได้แก่ ลาว ไทย เวียดนาม เขมร พม่า และจีนตอนใต้และยังเป็นศูนย์กลางของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่างๆ ที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

และยังพบว่า ประเภทของกิจกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มการจัดประชุมและสัมมนา ขนาดใหญ่ที่มีลักษณะเป็นกลุ่มวิชาชีพและวิชาการ กลุ่มแสดงสินค้าและนิทรรศการ การจัดกิจกรรมในกลุ่มนี้เป็นลักษณะของการกระตุ้นให้เกิดการค้าการลงทุนในพื้นที่ และกลุ่มการประชุมและการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลเป็นกลุ่มที่ยังมีจำนวนค่อนข้างน้อย ซึ่งเป็นประเภทของการจัดเลี้ยงมากกว่าการเดินทางท่องเที่ยว

ซึ่งกลุ่มตลาดปัจจุบันของอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มตลาดในประเทศ เน้นการจัดกิจกรรมเพื่อรองรับนักเดินทางกลุ่มไมซ์ในประเทศ ได้แก่ กลุ่มวิชาชีพ นักศึกษา กลุ่มราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัทเอกชน ซึ่งถือได้ว่านักเดินทางกลุ่มเหล่านี้เป็นกลุ่มที่มีจำนวนมาก และมีค่าใช้จ่ายต่อคนที่น้อยกว่า แต่เมื่อพิจารณาในภาพรวมของรายได้ทั้งหมดที่เกิดขึ้นใน การจัดกิจกรรมแต่ละครั้งนั้น ถือได้ว่ามีจำนวนที่มากเช่นกัน โดยช่วงเวลาของการจัดกิจกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่นนั้นจะมีการจัดงานต่อเนื่องตลอดปี แต่ในช่วงเดือนที่มีวันหยุดยาว เช่น เดือนเมษายนและเดือนตุลาคม จะมีจำนวนการจัดงานที่ค่อนข้างน้อย และในปัจจุบันผู้ประกอบการในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่นมีความกระตือรือร้นในการวางแผนเพื่อรองรับการเป็นไมซ์ซิตี้ด้วย

1.2 ลักษณะสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของจังหวัดขอนแก่นที่มีส่งผลต่อศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์ในพื้นที่

ในการวิเคราะห์ลักษณะสภาพแวดล้อมของจังหวัดขอนแก่น (SWOT Analysis) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาจากการสำรวจข้อมูลและการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีผลการศึกษา ดังนี้

(1) จุดแข็ง จังหวัดขอนแก่นมีที่ตั้งอยู่บนแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (EWEC) ซึ่งส่งผลดีต่อจังหวัดขอนแก่นในการเป็นศูนย์กลางการคมนาคม และโลจิสติกส์ที่เชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขง เป็นศูนย์กลางการบริการด้านการแพทย์ ด้านการศึกษา ศูนย์กลางของ การบริหาร และบริการ หน่วยงานภาครัฐประมาณ 260 แห่ง พร้อมทั้งยังเป็นที่ตั้งของสถานกงสุลใหญ่ของประเทศจีน ประเทศลาว ประเทศเวียดนาม และประเทศเปรู

นอกจากนี้ยังมีสถานที่จัดงานที่หลากหลายทั้งในรูปแบบศูนย์ประชุม ห้องประชุมตามโรงแรมต่างๆ สถานที่จัดงานในรูปแบบกลางแจ้ง และมีที่พัก โรงแรม ร้านอาหาร และสถานบันเทิงต่างๆ ที่รองรับผู้เข้าร่วมงาน พร้อมด้วยค่าใช้จ่ายในการจัดงาน และเข้าร่วมงานในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นยังมีราคาที่ถูกกว่าและมีความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเมื่อเปรียบเทียบกับเมืองไมซ์แห่งอื่นๆ ที่มีอัตราสูงกว่า

(2) จุดอ่อน สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่น และการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งก่อนและหลัง ยังไม่มีความชัดเจนและความน่าดึงดูดใจเท่าที่ควร เอกลักษณะของพื้นที่ไม่ได้รับการพัฒนาและปรับปรุง มีเฉพาะสายการบินที่ให้บริการเส้นทางบินในประเทศ บุคลากรในอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น ยังอยู่ในระดับท้องถิ่นที่ยังไม่มีความชำนาญในการจัดงาน พร้อมทั้งการประสานงานและ ความเชื่อมโยงการทำงาน ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไมซ์ยังไม่มีความต่อเนื่องใน การทำงานมากนัก

(3) โอกาส การที่จังหวัดขอนแก่นได้รับคัดเลือกเป็นไมซ์ซิตี้แห่งที่ 5 ของประเทศไทย และเป็นหนึ่งในสามเมืองที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นนครแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลาดไมซ์ของจังหวัดขอนแก่นมีความน่าสนใจและมีความแตกต่างจากเมืองไมซ์แห่งอื่นๆ ที่ยังถือว่าเป็นตลาดกลุ่มใหม่ที่เข้ามา อีกทั้งจังหวัดขอนแก่นยังมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอีสานส่งผลดีต่อภาพลักษณ์ของบุคลากรในอุตสาหกรรมไมซ์

ที่มีความเอื้อเพื่อ อรรถาศัยดี ให้การต้อนรับที่อบอุ่นและเป็นกันเอง และมีแนวโน้ม การเปิดเส้นทางบินของสายการบินในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อเชื่อมโยงสู่การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 นี้

(4) อุปสรรค การดำเนินงานของนโยบายภาครัฐ การสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไมซ์ยังไม่มี ความชัดเจนเท่าใดนัก และการประชาสัมพันธ์ยังไม่ครอบคลุมกลุ่มตลาดเป้าหมาย

จะเห็นได้ว่า ลักษณะของสภาพแวดล้อมของจังหวัดขอนแก่นที่มีศักยภาพ ได้แก่ ตำแหน่งที่ตั้งที่มีความเชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้าน จำนวนสถานที่จัดงานในพื้นที่ที่สามารถรองรับการจัดงานได้หลากหลาย และการเป็นศูนย์กลางในด้านต่างๆ ทั้งด้านการศึกษา การแพทย์ การคมนาคมขนส่ง และสิ่งที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน ได้แก่ ทักษะของผู้ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไมซ์ สถานที่ท่องเที่ยวที่ต้องปรับปรุงและพัฒนาให้มีความน่าสนใจ และความเชื่อมโยงในการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น

1.3 การวิเคราะห์ศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น เพื่อรองรับการเป็นไมซ์ซิตี้ ในการวิเคราะห์ศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่นครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลจากการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์จากผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น และการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

จากการศึกษาพบว่า ภาพรวมของศักยภาพของอุตสาหกรรมไมซ์ด้านโครงสร้างพื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลาง ($X = 3.13$, $S.D. = 0.79$) ซึ่งในด้านการคมนาคมขนส่งทางบกระหว่างจังหวัดที่มีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 จากกรุงเทพมหานครมายังจังหวัดขอนแก่น ด้วยระยะทางประมาณ 449 กิโลเมตร สามารถเดินทางด้วยรถโดยสารประจำทาง รถไฟ และรถยนต์ส่วนตัว การคมนาคมทางอากาศ มีสายการบินให้บริการเส้นทางบินจากกรุงเทพมหานครมายังจังหวัดขอนแก่น จำนวน 2 สายการบิน ให้บริการวันละ 7 เที่ยวบินต่อวัน และเส้นทางบินจากจังหวัดเชียงใหม่มายังจังหวัดขอนแก่น สัปดาห์ละ 1 เที่ยวบิน และให้บริการเฉพาะวันเสาร์ และมีรูปแบบการให้บริการขนส่งภายในจังหวัดหลายประเภท ได้แก่ รถตู้โดยสารประจำทางรถสองแถว รถแท็กซี่ รถสามล้อ และรถจักรยานยนต์ และมีสภาพแวดล้อมในเขตเมืองและ นอกเมืองให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมไมซ์ด้วย

(2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

จากการศึกษาศักยภาพของจังหวัดขอนแก่นในด้านนี้ พบว่า ภาพรวมของสิ่งอำนวยความสะดวกนั้น มีความพร้อมและสามารถรองรับการจัดงาน ซึ่งในทัศนะของผู้ร่วมงานอยู่ในระดับมาก ($X = 3.77$, $S.D. = 0.75$) โดยที่มีสถานที่จัดงานหลายรูปแบบ ได้แก่ ศูนย์ประชุมอเนกประสงค์กาญจนาภิเษก มหาวิทยาลัยขอนแก่น ห้องประชุมในโรงแรมลานอุทยานคณะเกษตรศาสตร์ สวนสาธารณะบึงแก่นนคร สวนประตูเมือง และสวนสาธารณะบึงทุ่งสร้าง ซึ่งสถานที่จัดงานเหล่านี้สามารถรองรับการจัดงานได้หลายประเภท มีจำนวนโรงแรมและที่พักประมาณ 5,263 ห้อง ที่สามารถรองรับผู้ใช้บริการ รวมทั้งในการบริการอาหารและเครื่องดื่มให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมไมซ์ โดยส่วนใหญ่จะเป็นการให้บริการในสถานที่จัดงานที่มีการจัดทำเป็นแพ็คเกจร่วมกับห้องประชุม เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้จัดงานหรือเจ้าภาพ และธุรกิจบริการอาหารและเครื่องดื่มที่ให้บริการในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นด้วย

(3) ด้านความมั่นคงและปลอดภัย

ซึ่งจังหวัดขอนแก่นได้มีการดำเนินโครงการติดตั้งกล้องซีซีทีวีจำนวน 1,000 จุด ตามบริเวณ สถานที่จัดงาน โรงแรม เส้นทางจราจร และพื้นที่จุดเสี่ยง เพื่อให้เฝ้าระวังการเกิดเหตุอันตรายต่างๆ ซึ่งเป็นความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนในจังหวัดขอนแก่น รวมทั้งการจัดให้มีการจัดระเบียบการใช้พื้นที่สาธารณะในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งจากการเก็บข้อมูลจากผู้เข้าร่วมงานเกี่ยวกับศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์ใน ด้านความมั่นคงและปลอดภัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($X = 3.41$, $S.D. = 0.90$)

อย่างไรก็ตาม ในด้านความมั่นคงและปลอดภัยของจังหวัดขอนแก่น ยังถือได้ว่าเป็นเมืองที่มีความปลอดภัยสูง หากพิจารณาการเปรียบเทียบอัตราการเกิดอาชญากรรมในพื้นที่ระหว่างจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นหนึ่งในเมืองไมซ์เช่นเดียวกัน จะเห็นได้ว่าสถิติอาชญากรรมในพื้นที่ของจังหวัดขอนแก่นมีอัตราที่น้อยกว่า โดยในปี 2553-2555 สถิติการเกิดอาชญากรรมในพื้นที่ใน 3 กลุ่มคดี คือคดีอุกฉกรรจ์ และสะเทือนขวัญ คดีประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกาย/เพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของจังหวัดขอนแก่น โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 729 คดีต่อปี ในขณะที่จังหวัดเชียงใหม่โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 1,957 คดีต่อปี (ปรับปรุงจาก สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556)

(4) ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่อยู่ในท้องถิ่น

สำหรับการสนับสนุนการจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่อยู่ในจังหวัดขอนแก่นนั้น พบว่า หน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้ความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์ ด้วยการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์ และคณะกรรมการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมไมซ์ของจังหวัดขอนแก่น การทำงานของคณะกรรมการดังกล่าวนี้ มีลักษณะค่อยไปค่อยเป็น ยังไม่มีผู้ที่เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ เนื่องจากเป็นการแต่งตั้งตามบทบาทหน้าที่หลักของแต่ละหน่วยงาน และนำมาปรับใช้กับการพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น นอกจากนี้ยังได้มีการดำเนินการในจัดทำข้อมูลสถิติของอุตสาหกรรมไมซ์ในโครงการฐานข้อมูล MICE Intelligence เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ ศูนย์วิจัยธุรกิจและเศรษฐกิจอีสานและคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมีการพัฒนา แอปพลิเคชันบนมือถือสมาร์ทโฟนชื่อ ประชุมเมืองไทย D-MICE @ Khon Kaen ที่สามารถหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่จัดงานในจังหวัดขอนแก่น รวมทั้งหน่วยงานและองค์กรทางการท่องเที่ยวได้จัดทำแผนที่จังหวัดขอนแก่นและติดตั้งตามสถานที่ต่างๆ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในการเดินทางภายในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งในอนาคตมีแนวทางในการจัดทำฐานข้อมูลในรูปแบบ QR Code เพื่อให้มีความสะดวกในการใช้งาน และนอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่อยู่ในจังหวัดขอนแก่นได้มีการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น เช่น การติดตั้งจุดบริการ Free WIFI การติดตั้งกล้องวงจรปิด การปรับปรุงระบบการคมนาคมขนส่งภายในจังหวัด การทำโครงการสมาร์ตแท็กซี่ เป็นต้น และจากการเก็บข้อมูลจากผู้เข้าร่วมงานที่มีความคิดเห็นต่อการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่อยู่ในท้องถิ่น นั้น พบว่า ภาพรวมความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($X = 3.58$, $S.D. = 0.75$)

(5) ด้านภาพลักษณ์และสิ่งดึงดูดใจ

จากการศึกษา พบว่า จังหวัดขอนแก่นได้นำเสนอภาพลักษณ์ของเมืองผ่านการนำตราสัญลักษณ์ของไมซ์ซีดี ด้วยการนำการนำแคน ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีของภาคอีสาน ภาพประตูเมืองขอนแก่น และดอกราชพฤกษ์หรือดอกคูณมาจัดทำเป็นสัญลักษณ์ของขอนแก่นไมซ์ซีดี และมีการประกาศใช้ร่วมกันทั้งจังหวัด และจังหวัดขอนแก่นยังมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ อุทยานแห่ง

ชาติภูเวียง อุทยานภูผาม่าน อุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ อุทยานแห่งชาติน้ำพอง และอุทยานกล้วยไม้ช้าง กระ แห่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมประเพณี พระธาตุขามแก่น พระมหาธาตุแก่นนคร วัดหนองแวง (พระอารามหลวง) ปราสาทเป็ยน้อยหรือพระธาตุคู่ทอง หมู่บ้านจุงจาง หมู่บ้านเต่า สิมอีสานวัดไชยศรี ประเพณีผูกเสี่ยว รวมทั้งยังมีตลาดต้นตาล สถานที่พักผ่อนยามค่ำคืน สัตว์ขอนแก่น หอศิลป์วัฒนธรรม ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง โสมมูนมิ่งเมืองขอนแก่น และห้างเซ็นทรัล พลาซ่า ขอนแก่น

อย่างไรก็ตาม ในทัศนะของผู้เข้าร่วมงานยังมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจในจังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับปานกลาง ($X = 3.18$, $S.D. = 0.78$) ถึงแม้ว่าจังหวัดขอนแก่นจะมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายประเภท แต่สถานที่เหล่านั้นไม่ได้ดึงดูดใจให้ผู้คนเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว เนื่องจากยังขาดความน่าสนใจ ความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นไม่ได้มีการดูแลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งอยู่ห่างไกล การเข้าถึงแต่ละแห่งยังไม่สะดวก และใช้เวลาในการเดินทางค่อนข้างนาน จึงทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวก่อนและหลังเข้าร่วมงานยังน้อยอยู่

(6) ด้านบุคลากรในอุตสาหกรรมไมซ์

จากผลการศึกษา พบว่า บุคลากรในอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น โดยส่วนใหญ่เป็นบุคลากรที่เป็นเจ้าภาพหรือผู้จัดงาน เป็นบุคลากรในโรงแรมและที่พักที่มีบริการสถานที่จัดงาน และธุรกิจรับจัดงานอีเว้นท์ที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น และสิ่งที่ช่วยสนับสนุนบุคลากรเหล่านี้ คือการมีอัครยาชัยดี มีความเป็นมิตรและให้บริการด้วยความเต็มใจ รวมทั้งมีการต้อนรับอย่างอบอุ่นซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของผู้คนในภาคอีสาน ที่ให้ความสำคัญกับผู้ที่เดินทางมาจากต่างถิ่น ก็จะต้องให้การต้อนรับที่อบอุ่น และดูแลเป็นอย่างดีเสมือนเป็นญาติสนิท ซึ่งสอดคล้องกับคำขวัญของ เทศบาลนครขอนแก่นที่ว่า “ต้อนรับประคองญาติ มิตรภาพต้องมาก่อน” ซึ่งช่วยส่งเสริมและสนับสนุนศักยภาพของบุคลากรในด้านนี้เป็นอย่างดี โดยภาพรวมของศักยภาพด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก ($X = 3.42$, $S.D. = 0.79$) แต่อย่างไรก็ตามบุคลากรในอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่นยังต้องมีการพัฒนาทักษะและความสามารถทางวิชาการเพิ่มเติมมากขึ้น เพื่อให้มีความเป็นมืออาชีพในการให้บริการด้านนี้ สามารถวางแผนการจัดงาน และการท่องเที่ยวให้กับผู้บริการด้วย ซึ่งจังหวัดขอนแก่นมีข้อได้เปรียบในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในด้านนี้ด้วยการมีสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในระดับอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไมซ์โดยตรง อย่างเช่น คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรีเปิดสอนใน 2 สาขาวิชา คือ สาขาการจัดการการโรงแรมและอีเว้นท์ สาขาการจัดการการท่องเที่ยวระดับปริญญาโท เปิดสอนสาขาการจัดการการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งได้มีการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับอุตสาหกรรมไมซ์ในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง และระดับปริญญาเอก สาขาการจัดการนวัตกรรมการท่องเที่ยวและบริการ โดยจะเป็นการเลือกเรียนและทำวิจัยในสาขาที่นักศึกษาที่มีความสนใจและความถนัด ทำให้สามารถผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านนี้ได้โดยตรง

2. การพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น เพื่อรองรับการเป็นไมซ์ซิตี้ของประเทศไทย

จากการศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของจังหวัดขอนแก่นและการวิเคราะห์ศักยภาพของอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่นทั้ง 6 ด้าน พบว่า จังหวัดขอนแก่นมีจุดเด่นด้านที่ตั้งที่อยู่ในเส้นทางของแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกหรือ East-West Economic Corridor : EWEC และเชื่อมโยงไปสู่ประเทศในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ การเป็นศูนย์กลางในหลายๆ ด้าน มีสถาน

กงสุลต่างประเทศในพื้นที่ที่มีสถานที่จัดงานและที่พักที่สามารถรองรับได้ การคมนาคมสะดวกสบายทั้งทางบกและทางอากาศ รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวและความเป็นมิตรของคนในพื้นที่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นต่างสนับสนุนในการเป็นไมซ์ซีดีแห่งที่ห้าของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาสิ่งที่มีอยู่ให้มีศักยภาพสูงและสามารถรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมไมซ์และอุตสาหกรรมด้านอื่นๆ เพื่อเป็นจุดหมายปลายทางของอุตสาหกรรมไมซ์ในระดับชาติ ระดับอาเซียน และระดับนานาชาติ

ดังนั้น ในการพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น เพื่อการเป็นไมซ์ซีดีนั้น จะต้องมีการพัฒนาโดยการนำแผน และนโยบายที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการพัฒนา ซึ่งประเทศไทยได้วางนโยบายการพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์ไว้ โดยเริ่มตั้งแต่การวางกรอบนโยบายรัฐบาลด้านเศรษฐกิจในภาคการท่องเที่ยว และการบริการที่มุ่งส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการประชุมและแสดงสินค้าระหว่างประเทศ พัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการ การเสนอตัวเป็นเจ้าภาพการจัดกิจกรรมนานาชาติขนาดใหญ่ และพัฒนาธุรกิจบริการที่มีศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2554) พร้อมทั้งยังมีการระบุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ในเรื่องการปรับโครงสร้าง ภาคบริการให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการให้มีศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) แผนพัฒนาการท่องเที่ยวปี 2555-2559 ได้กล่าวถึงการพัฒนาสินค้าและบริการ และการสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยระบุถึงอุตสาหกรรมไมซ์ ซึ่งเป็นตลาดที่สำคัญอีกประเภทหนึ่ง พร้อมกันนี้สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (2554) ได้จัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2555-2559 ด้วยการวางกลยุทธ์ขององค์กร ผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมไมซ์ในภูมิภาคเอเชียในปี 2559 เพิ่มรายได้เข้าประเทศไทยผ่านอุตสาหกรรมไมซ์ และสร้างศักยภาพทางการแข่งขันในอุตสาหกรรมไมซ์ของไทยสู่ตลาดโลก พร้อมกันนี้สำนักงานจังหวัดขอนแก่น (2555) ได้จัดทำแผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี (พ.ศ. 2557-2560) ด้วยนโยบาย การพัฒนาจังหวัดขอนแก่นสู่มหานครแห่งอาเซียน ในแผนงานการเป็นศูนย์กลางทางการค้า การลงทุน การบริการ และการเป็นศูนย์กลางธุรกิจการจัดประชุม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น เพื่อการเป็นไมซ์ซีดีของประเทศไทยที่เกิดจากการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการนำข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูลหลักมาพัฒนาเป็นแนวทางที่มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาต่างๆ โดยแบ่งออกเป็น 6 แนวทาง ดังนี้

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1.1 ควรปรับปรุงระบบการขนส่งสาธารณะภายในจังหวัดขอนแก่น ให้มีระเบียบและอำนวยความสะดวกให้กับผู้ที่เดินทางเข้ามา

1.2 ควรปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ให้เอื้ออำนวยต่อการจัดงานประเภทต่างๆ มากขึ้น

2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

2.1 ควรปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่บริเวณการจัดงานให้เพียงพอต่อความต้องการใช้บริการ และมีสภาพที่คืออยู่เสมอ เช่น ห้องน้ำสาธารณะ

2.2 ควรมีการปรับปรุงศูนย์ประชุมกาญจนาภิเษกให้สามารถรองรับการจัดงานได้มากขึ้น เพิ่มพื้นที่การจัดงาน

3. ด้านความมั่นคงและปลอดภัย

3.1 ควรมีการสร้างเครือข่ายความปลอดภัยที่เกิดจากความร่วมมือของหลายๆ ฝ่ายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

4. ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่อยู่ในท้องถิ่น

4.1 ควรจัดทำเครือข่ายความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมไมซ์ เพื่อจัดทำข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น

5. ด้านภาพลักษณ์และสิ่งดึงดูดใจ

5.1 ควรพัฒนาความเชื่อมโยงในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่น ให้มีความดึงดูดใจนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

5.2 พัฒนาฐานข้อมูล Khon Kaen MICE & Tourism เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญของจังหวัดขอนแก่น

5.3 ควรปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดขอนแก่น ให้มีสภาพที่ดีอยู่เสมอ

5.4 ควรมีการส่งเสริมเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของจังหวัดขอนแก่นในการเป็นไมซ์ซิตี้ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้จัดงานและผู้เข้าร่วมงาน

6. ด้านบุคลากรด้านไมซ์

6.1 ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมไมซ์ให้กับประชาชนในพื้นที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6.2 เพิ่มทักษะด้านภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอื่นๆ ให้กับบุคลากรในอุตสาหกรรมไมซ์จังหวัดขอนแก่น

6.3 เพิ่มศักยภาพของบุคลากรในอุตสาหกรรมไมซ์ ด้วยการจัดกิจกรรมอบรม เวิร์กช็อป และการศึกษาดูงานในเมืองไมซ์แห่งอื่นๆ ในประเทศและต่างประเทศ

สรุปผล

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้เห็นว่าจังหวัดขอนแก่นนับเป็นอีกเมืองไมซ์ที่มีศักยภาพ ด้วยการเป็นศูนย์กลางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษาการบริการ ด้านการแพทย์ การคมนาคมขนส่ง ศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุน และรวมไปถึงการเป็นด้าน การบริการและการท่องเที่ยว ซึ่งที่ตั้งของจังหวัดตั้งอยู่บนแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor : EWEC) ที่สามารถเชื่อมโยงการเดินทางไปยังประเทศในอนุภาคลุ่มน้ำโขง พร้อมนโยบายการพัฒนาของรัฐบาลที่ส่งเสริมให้จังหวัดขอนแก่นเป็นประตูอาเซียนอีกแห่งหนึ่งของประเทศไทย ซึ่งจากการศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพของจังหวัดขอนแก่น พบว่า มีภาพรวมของศักยภาพ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ที่มีระบบการคมนาคม ระบบสาธารณสุข โภค ระบบการสื่อสารและเทคโนโลยีที่เพียงพอ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีสถานที่จัดงานที่รองรับการจัดงานได้หลากหลาย จำนวนโรงแรมและที่พักที่มีมากกว่า 5,000 ห้อง พร้อมด้วยธุรกิจบริการ อาหาร และเครื่องดื่มที่มีเพียงพอ ด้านความมั่นคงและปลอดภัย ด้วยการติดตั้งกล้องวงจรปิดในบริเวณจุดสำคัญ บริเวณภายในเมือง สถานที่จัดงาน และเส้นทางจราจรที่สำคัญ ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมไมซ์จังหวัดขอนแก่น การจัดทำฐานข้อมูลไมซ์ใน

พื้นที่ ด้านภาพลักษณ์และสิ่งดึงดูดใจ ที่จะต้องมีการสร้างและพัฒนาอัตลักษณ์ เพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยว และในด้านบุคลากรด้านไมซ์ เพิ่มทักษะการให้บริการที่เป็นสากล ทักษะภาษาอังกฤษและภาษาของกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน รวมถึงการนำศักยภาพของอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่นที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไมซ์ ร่วมกันผลักดันให้มีการพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมไมซ์อย่างจริงจัง
2. การให้ความร่วมมือที่เพิ่มขึ้นของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์
3. การส่งเสริมการจัดงานในจังหวัดขอนแก่น ด้วยการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานแต่ละประเภทเข้าร่วมเป็นผู้สนับสนุนการจัดงาน ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบของของที่ระลึก เอกสารประกอบการเข้าร่วม หรืออื่นๆ ตามที่หน่วยงานเหล่านั้นเห็นสมควร

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง แผนพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์ เพื่อรองรับการเป็นไมซ์ซิตี้ของประเทศไทย หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย ประเภทบัณฑิตศึกษา ประจำปี 2557 จากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐกานต์ ร่องทอง. (2552). ศึกษาความพร้อมของเมืองในด้านธุรกิจการจัดประชุมหรือไมซ์ (MICE) พื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เทวีวรรณ ปทุมพร. (2548). ปัจจัยสู่ความสำเร็จของอุตสาหกรรมจัดการประชุม การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล การแสดงสินค้าภัณฑรรคการ (MICE) ในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไทยพีอาร์. (2554). สสพ. เปิดตัวเฟส 2 กิจกรรม “CREATIVE MICE ประชุมเมืองไทยด้วยความคิดสร้างสรรค์”. วันที่ค้นข้อมูล 17 มิถุนายน 2556 จาก <http://goo.gl/Cjr6Hf>
- ภูริวัฒน์ เชนอ่อม. (2553). การพัฒนากลยุทธ์การเสนอขอเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมนานาชาติของประเทศไทย. *E-TAT Tourism Journal*, (1),1-12.
- มนัส ชัยสวัสดิ์ และคณะ. (2552). ศึกษาความพร้อมของเมืองในด้านธุรกิจการจัดประชุมหรือไมซ์ (MICE) พื้นที่จังหวัดภูเก็ต. [ม.ป.ท.: ม.ป.พ.].

- วิโรจน์ ระจิตดำรง. (2554). ความพร้อมด้านบุคลากรของศูนย์ประชุมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลต่อการรองรับงานในอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE). สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- แสนดี สีสุทธิโพธิ์. [ม.ป.ป.]. จับตามองนครเชียงใหม่: ตลาด MICE แห่งใหม่ของเอเชีย. วันที่ค้นข้อมูล 4 สิงหาคม 2556 จาก <http://goo.gl/Y97RJC>
- สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2554). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี. วันที่ค้นข้อมูล 30 กันยายน 2556, จาก <http://goo.gl/P9aiz>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559). วันที่ค้นข้อมูล 10 มิถุนายน 2556, จาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=395>
- สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ. (2554). รายงานแผนแม่บทอุตสาหกรรมการจัดประชุมและงานแสดงสินค้านานาชาติ พ.ศ. 2555 - 2559. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์.
- _____. (2556). รายงานตลาดการแสดงสินค้านานาชาติในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก. วันที่ค้นข้อมูล 18 มิถุนายน 2556, จาก <http://goo.gl/f7xpH8>
- _____. (พฤษภาคม-มิถุนายน 2556). ขอนแก่น :ประตูสู่อินโดจีนและจีนตอนใต้. *MICE Journal*. (3),4-5.
- _____. (2555). เปิดกลยุทธ์ภาคเอกชนมั่นใจ ไมซ์ไทยยังแข็งแกร่ง. *TCEB Newsletter*. 8(33), 6-9.
- _____. (2556, 2 มิถุนายน). *Khonkaen MICE city: why how and what's next?*. วันที่ค้นข้อมูล 7 กรกฎาคม 2556, จาก <http://goo.gl/Ihu6Wz>
- สำนักงานจังหวัดขอนแก่น. (2556). ยุทธศาสตร์จังหวัดขอนแก่น. วันที่ค้นข้อมูล 18 กรกฎาคม 2556 จาก <http://goo.gl/mV4RDT>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2556). สถิติอาญาที่สำคัญ. วันที่ค้นข้อมูล 1 กรกฎาคม 2557, จาก <http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries13.html>
- Indian Express Newspapers. (2001). *The secret of Japan's MICE success*. Retrieved July 14, 2013 from <http://travel.financialexpress.com/200801/edge04.shtml>
- ITB Berlin. (2014). *ITB World Travel Trends Report 2013/2014*. Retrieved February 23, 2014 from <http://goo.gl/2TIDhY>
- Jaeho, L. & Narui, P. (2012). *Major Industry in Singapore: MICE , Medical Tourism Industry*. Retrieved August 18, 2013, from <http://goo.gl/FsQ3LA>
- Jumyong, L., Deborah, B. & Youngsoo, C. (2011). *Quality of a Green Destination as Perceived by Convention Attendees: The Relationship between Greening and Competitiveness*. Retrieved August 18, 2013, from <http://goo.gl/eLuDmW>
- Kashif Hussain, R.M. (2012). *Micro Impacts And Benefits Of Business Tourism In Malaysia: A Case Study Of Kuala Lumpur Convention Centre*. Retrieved August 10, 2013, from International Proceedings of Economics Development and Research: <http://goo.gl/F5cNPM>

- Li-Ting, Y. & Zheng, G. (2012). Capacity optimization analysis for the MICE industry in Las Vegas. **International Journal of Contemporary Hospitality**, 24(2), 335-349.
- Malaysia Convention&Ehibition Bureau. (2012). **Presentation on Malaysia MICE Industry**. Retrieved July 20, 2013, from <http://goo.gl/jw2xD5>
- MICE4business. (2014, February). **Asia Pacific: a world leader in the MICE industry**. Retrieved March 1, 2014 from <http://goo.gl/0qDTGn>
- Nguyen, T.Q. (2012). **MICE Tourism in Vietnam**. Retrieved July 20, 2013, from <http://goo.gl/cFk4Ia>
- Sanjay, N. & Aliana, L.M.W. (2007). Macao's MICE Dreams: Opportunities and Challenges. **International Journal of Event Management Research**. (3), 47-57.
- Tan Cheong Su, R. (2007). **A Comparative Analysis of MICE Destinations between Macau and Singapore**. Las Vegas: University of Nevada.
- Thailand convention and Exhibition Bureau. (2012). **Introduction to MICE Industry**. Thailand: Thailand Convention and Exhibition Bureau.
- Xin, J., Thomas, B. & Weber, K. (2008). China's second-tier cities as exhibition destinations. **International Journal of Conternporary Hospitality Management**, 552-568.